

Projekt z dnia 16 lipca 2012 r.

PROJEKT ZAŁOŻEŃ USTAWY

**o zmianie ustaw o Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu,
służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu
Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony
Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ustawy o służbie wojskowej
żołnierzy zawodowych oraz niektórych innych ustaw**

Warszawa, lipiec 2012 r.

I. **Potrzeba i cel uchwalenia projektowanej ustawy.**

Generalną zasadą wynikającą z prawa pracy jest obniżanie wysokości wynagrodzenia pracownika nieobecnego w pracy z powodu choroby. Swoją nieobecność pracownik usprawiedliwia przedkładając zwolnienie lekarskie, wystawione przez uprawnionego lekarza. Artykuł 92 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. *Kodeksu pracy*¹ stanowi *expressis verbis*, że za czas niezdolności pracownika do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną pracownik zachowuje, co do zasady, prawo do 80% wynagrodzenia. Ustawodawca ustalił dodatkowo, że absencja chorobowa nie może trwać łącznie dłużej niż 33 dni w ciągu roku kalendarzowego albo łącznie 14 dni – w przypadku pracownika, który ukończył 50 rok życia. Tym samym, chorującemu pracownikowi przysługuje prawo do 80% wynagrodzenia przy uwzględnieniu wyżej wskazanych, granicznych czasookresów przebywania na zwolnieniu lekarskim.

Odstępstwem od powyższej zasady są uregulowania zawarte w ustawach pragmatycznych dotyczących: *Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego* oraz w ustawach o służbie funkcjonariuszy *Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, Służbie Więziennej* oraz o służbie wojskowej *żołnierzy zawodowych gwarantujące funkcjonariuszom i żołnierzom w razie choroby, otrzymywanie 100% uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami o charakterze stałym i innych należności pieniężnych należnych na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.*

Utrzymywanie takiego zróżnicowania wydaje się być nieuzasadnione nie tylko ze względów formalno-prawnych i społecznych, ale przede wszystkim z uwagi na potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa państwa i obywateli oraz samych żołnierzy i funkcjonariuszy. Oczywistym jest bowiem, że nadmierna liczba nieobecnych z powodu choroby żołnierzy czy funkcjonariuszy ma ujemny wpływ na wykonywanie przez ich formacje nałożonych zadań służbowych.

Według danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w 2010 r., ubezpieczeniem objętych było 14.656,5 tys. osób. W tym samym roku zarejestrowano 16.853 tys. zaświadczeń lekarskich o czasowej niezdolności do pracy na łączną liczbę 205.479 tys. dni. **Tak więc średnia liczba dni zwolnień lekarskich przypadająca na jednego ubezpieczonego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wyniosła 14.**

Dane statystyczne dotyczące zwolnień lekarskich w poszczególnych służbach mundurowych są alarmujące. Dla przykładu, w 2010 r. miesięcznie łączna liczba dni, na które udzielono

¹ Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.

zwolnień lekarskich w Policji wynosiła ok. 192 tys., w Straży Granicznej ok. 36 tys., w Służbie Więziennej ok. 33 tys., w Państwowej Straży Pożarnej ok. 18 tys. oraz ok. 134 tys. w resorcie obrony narodowej. Średnia absencja chorobowa przypadająca na jednego funkcjonariusza w 2010 r. wynosiła w Policji - 24 dni, w Straży Granicznej - 27 dni, w Centralnym Biurze Antykorupcyjnym - 19 dni, w Biurze Ochrony Rządu - 17 dni natomiast dla żołnierza zawodowego wynosiła - 17 dni. Podobne trendy utrzymują się w 2011 r. i 2012 r.

Powyższe dane wskazują na konieczność nowelizacji obowiązujących rozwiązań poszczególnych ustaw pragmatycznych formacji mundurowych w zakresie otrzymywania uposażenia w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim.

Ustawowa gwarancja wypłaty 100% uposażenia podczas nieobecności w służbie z powodu choroby stwarza pole do nadużyć, przy czym niezaprzeczalnie pewna część przebywających na zwolnieniach lekarskich żołnierzy i funkcjonariuszy cierpi na schorzenia faktycznie uniemożliwiające im właściwe pełnienie służby.

Obecnie brak jest uregulowań prawnych umożliwiających sprawdzenie, czy funkcjonariusze lub żołnierze przebywający na zwolnieniu lekarskim rzeczywiście chorują. W systemie powszechnym pracodawca może dokonywać kontroli zwolnienia lekarskiego pracownika pod względem formalnym, sprawdzając czy jest prawidłowo wystawione, jak i kontroli sposobu wykorzystywania tego zwolnienia z pracy. Jeżeli pracodawca ma wątpliwości co do zaświadczenia, wówczas występuje do Zakład Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o wyjaśnienie sprawy. Pracodawca może też sprawdzić, czy wystawione zwolnienie lekarskie wykorzystywane jest w należyty sposób, czy pracownik nie wykonuje w tym czasie innej pracy lub czy czasu zwolnienia nie przeznaczają na wykonanie prac domowych, takich jak np. remont mieszkania.

Z danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odnoszących się do ubezpieczonych w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wynika, że w pierwszym półroczu 2010 r. przeprowadzono 154,1 tyś. badań kontrolnych, w efekcie których 15,9 tyś. osobom wydano decyzje wstrzymujące dalszą wypłatę zasiłku chorobowego, co oznacza, że 10,3% badanych uznano za zdolnych do pracy.

Funkcjonariusze i żołnierze nie podlegają takiej kontroli. Tym samym przyjęć można, że mając zagwarantowaną wypłatę pełnego uposażenia podczas choroby, niektórzy traktują zwolnienie lekarskie wręcz jako formę dodatkowego urlopu, co stanowi nie tylko złamanie zasad etyki zawodowej, ale wpływa również na wzrost obciążeń pozostałych funkcjonariuszy i żołnierzy, którzy zastępują nieobecnych z powodu zwolnienia lekarskiego.

W związku z powyższym zakładana ustawa przewiduje propozycję określenia sposobu ograniczania uposażenia funkcjonariuszy i żołnierzy w okresie przebywania na zwolnieniu

lekarskim na zasadach zbliżonych do obowiązujących w systemie powszechnym, co w konsekwencji doprowadzi do optymalizacji wydatków na uposażenia funkcjonariuszy i żołnierzy poprzez zmniejszenie liczby zwolnień lekarskich.

Zgodnie z powyższym, podczas absencji chorobowej żołnierz i funkcjonariusz otrzymywać będą, co do zasady 80% uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, tak jak inne osoby wykonujące pracę odpłatnie.

Modyfikacja wydatków na uposażenia polegać będzie na przeznaczaniu środków finansowych pochodzących z ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy pozostających na zwolnieniach lekarskich, na fundusz nagród i zapomóg dla tych, którzy będą faktycznie wykonywać zajęcia służbowe, w zastępstwie nieobecnych z powodu choroby. Źródłem tego zwiększenia będą środki stanowiące 20% uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy przebywających na zwolnieniach lekarskich, o które uposażenia te zostaną zmniejszone.

Planowane zmiany, wpisują się w oczekiwania przełożonych funkcjonariuszy i żołnierzy różnych szczebli kierowania oraz samych funkcjonariuszy i żołnierzy, którzy wykonują zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

II. Zakres proponowanych zmian obowiązujących aktów prawnych.

Projektowana ustawa zakłada zmianę zasady ustalania wysokości uposażenia funkcjonariuszy *Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, Służby Więziennej oraz żołnierzy zawodowych* należnego w okresie choroby.

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy obejmie regulacje dotyczące uposażenia zasadniczego, dodatków do uposażenia i innych należności przysługujących w okresie choroby.

Zakłada się, że:

- 1) Uposażenie wraz z dodatkami o charakterze stałym funkcjonariusza/żołnierza przebywającego na zwolnieniu lekarskim ulega obniżeniu o 20% podczas przebywania na zwolnieniu lekarskim;
- 2) Przez przebywanie na zwolnieniu lekarskim funkcjonariusza/żołnierza należy rozumieć usprawiedliwioną nieobecność w służbie spowodowaną:
 - a) chorobą własną – podczas której funkcjonariusz/żołnierz ze względu na stan zdrowia powinien powstrzymać się od zajęć służbowych,
 - b) z tytułu opieki nad dzieckiem – gdy funkcjonariusz/żołnierz jest zwolniony od zajęć służbowych z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym

- dzieckiem (własnym lub jego małżonka, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem obcym przyjętym na wychowanie i utrzymanie) w wieku do ukończenia 14 lat,
- c) z tytułu opieki nad innym członkiem rodziny – gdy funkcjonariusz/żołnierz jest zwolniony od zajęć służbowych z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, rodziców, teściów, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku ponad 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z ubezpieczonym w okresie sprawowania opieki;
- 3) Zwolnienie funkcjonariusza/żołnierza od zajęć służbowych z powodu choroby następuje na podstawie zaświadczenia lekarskiego wystawionego zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. *o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa*², przy czym:
- a) kontrolę prawidłowości wystawienia zaświadczenia lekarskiego zgodnie z art. 59 ust. 2 *ww. ustawy* wykonują lekarze orzecznicy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- b) prawidłowość wystawienia zaświadczenia lekarskiego podlega kontroli na zasadach określonych w art. 59 ust. 3 pkt 3. *ww. ustawy*;
- 4) Prawidłowość orzekania o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby podlega kontroli przez:
- a) właściwego przełożonego funkcjonariusza/żołnierza,
- b) komisje lekarskie podległe właściwym ministrom na wniosek właściwych przełożonych funkcjonariuszy/żołnierzy,
- c) komisje lekarskie z inicjatywy własnej;
- 5) Funkcjonariusz/żołnierz wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do służby pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od służby niezgodnie z celem tego zwolnienia traci prawo do uposażenia za cały okres tego zwolnienia;
- 6) Wyliczanie uposażenia funkcjonariuszy/żołnierzy w okresie zwolnienia lekarskiego:
- a) za podstawę wyliczenia uposażenia w okresie choroby przyjmuje się uposażenie funkcjonariusza/żołnierza wraz z dodatkami o charakterze stałym,
- b) podstawę wymiaru uposażenia w okresie zwolnienia lekarskiego za jeden dzień niezdolności do służby stanowi 1/30 uposażenia należnego w danym miesiącu,
- c) zmniejszeniu o 20% ulega każda 1/30 podstawy wymiaru uposażenia w okresie zwolnienia lekarskiego,
- d) zmniejszenie uposażenia żołnierza/funkcjonariusza z tytułu przebywania na zwolnieniu lekarskim następować będzie w kolejnym miesiącu rozliczeniowym,
- e) zmniejszenie uposażenia żołnierza/funkcjonariusza przebywającego na zwolnieniu lekarskim w ostatnim miesiącu służby następować będzie z należności przysługujących mu z tytułu zwolnienia ze służby;

² Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512, z późn. zm.

- 7) Dodatkowe uposażenie roczne/nagroda roczna ulega zmniejszeniu o 1/360 za każdy dzień zwolnienia lekarskiego;
- 8) Zmniejszenie uposażeń, o których mowa w pkt 1 i 7, będzie dokonywane z mocy prawa, bez konieczności wydawania decyzji administracyjnych;
- 9) Obniżenie uposażenia z tytułu przebywania na zwolnieniach lekarskich, nie będzie uwzględniane przy obliczaniu podstawy wymiaru uprawnień emerytalnych i rentowych;
- 10) Środki finansowe uzyskane wskutek zmniejszenia uposażeń przeznaczone będą w całości na fundusz nagród i zapomóg. Ich rozdziału będą dokonywać właściwi przełożeni, uwzględniając faktyczne wykonywanie zajęć służbowych, powierzonych w zastępstwie za nieobecnych funkcjonariuszy/żołnierzy.

Proponuje się określenie okoliczności, w których nie będzie następowало zmniejszenie uposażenia w związku z przebywaniem na zwolnieniu lekarskim i funkcjonariusz/żołnierz zachowa prawo do 100% uposażenia. Do przypadków tych proponuje się zaliczyć czas nieobecności na służbie z powodu:

- 1) wypadku podczas służby i chorób zawodowych;
- 2) wypadku w drodze do służby lub ze służby;
- 3) choroby przypadającej w czasie ciąży;
- 4) poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów

oraz jeżeli niezdolność do służby:

- 1) powstała podczas misji i działań ratowniczych poza granicami RP;
- 2) została spowodowana przez inną osobę w wyniku popełnienia przez nią umyślnego przestępstwa lub wykroczenia; okoliczności te stwierdza się na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu;
- 3) powstała podczas czynów o charakterze bohaterskim (np. ratowanie zagrożonego życia ludzkiego lub mienia z narażeniem życia lub zdrowia własnego, wybitne czyny wojenne połączone z wyjątkową ofiarnością i odwagą).

Przewidywane zmiany w przepisach ustaw pragmatycznych:

- 1) Policja:

Zgodnie z art. 121 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o *Policji*³ w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania bez przydziału służbowego policjant otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym - z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość;

³ Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.

2) Straż Graniczna:

Zgodnie z art. 125 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o *Straży Granicznej*⁴ w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym - z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość;

3) Państwowa Straż Pożarna:

Zgodnie z art. 105 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o *Państwowej Straży Pożarnej*⁵ w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych, strażak otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym - z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość;

4) Biuro Ochrony Rządu:

Zgodnie z art. 108 ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o *Biurze Ochrony Rządu*⁶ w okresie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych lub pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz zachowuje prawo do pobieranego ostatnio uposażenia i innych należności pieniężnych, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na wysokość uposażenia zasadniczego lub na prawo do dodatków i innych należności pieniężnych.

Przepis art. 108 *ww. ustawy* wylicza przypadki, w których funkcjonariusz nie świadczy służby, zachowując prawo do pobierania uposażenia i innych należności pieniężnych. Przepis ten ma charakter normy gwarancyjnej. Funkcjonariusze zwolnieni od odbywania zajęć służbowych na podstawie zaświadczeń lekarskich, poleceń przełożonych, korzystający z urlopów wypoczynkowych, o których mowa w art. 68 *ww. ustawy*, urlopów okolicznościowych, określonych w art. 70 ust. 1 i 2 *ww. ustawy*, urlopów szkoleniowych opisanych w art. 71 *ww. ustawy*, urlopów macierzyńskich (art. 30a *ww. ustawy*) oraz pozostający w dyspozycji Szefa Biura Ochrony Rządu, w oparciu o unormowanie art. 25a oraz art. 26 *ww. ustawy* pobierają uposażenie, w wysokości przypisanej do ostatnio zajmowanego stanowiska;

5) Centralne Biuro Antykorupcyjne:

Zgodnie z art. 102 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o *Centralnym Biurze Antykorupcyjnym*⁷ w przypadku choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz

⁴ Dz. U. z 2011 r. Nr 116, poz. 675, z późn. zm.

⁵ Dz. U. z 2009 r. Nr 12, poz. 68, z późn. zm.

⁶ Dz. U. z 2004 r. Nr 163, poz. 1712, z późn. zm.

⁷ Dz. U. z 2012 r. poz. 621.

w okresie pozostawania w dyspozycji Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, funkcjonariusz otrzymuje uposażenie i inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych świadczeń pieniężnych lub na ich wysokość;

6) Służba Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służba Wywiadu Wojskowego:

Zgodnie z art. 96 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. *o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego*⁸ w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji Szefa SKW albo Szefa SWW, na podstawie art. 13 ust. 1 *ww. ustawy*, funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych świadczeń pieniężnych lub na ich wysokość;

7) Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencja Wywiadu:

Zgodnie z art. 136 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. *o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu*⁹ w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji Szefa ABW albo Szefa AW, na podstawie art. 54 ust. 1 *ww. ustawy*, funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych świadczeń pieniężnych lub na ich wysokość;

8) Służba Więzienna:

Zgodnie z art. 60 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. *o Służbie Więziennej*¹⁰ w razie choroby, urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze oraz dodatki o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość;

9) Wojsko:

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 11 września 2003 r. *o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych*¹¹ w okresie urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych z powodu choroby albo

⁸ Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 710, z późn. zm.

⁹ Dz. U. z 2010 r. Nr 29, poz. 154, z późn. zm.

¹⁰ Dz. U. z 2010 r. Nr 79, poz. 523, z późn. zm.

¹¹ Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 593, z późn. zm.

pozostawania w rezerwie kadrowej lub dyspozycji żołnierz zawodowy otrzymuje, z zastrzeżeniem art. 90 ust. 1 *ww. ustawy*, uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość.

W art. 90 *ww. ustawy* określono, że żołnierzowi zawodowemu, któremu udzielono urlopu okolicznościowego w związku ze sprawowaniem opieki nad najbliższym członkiem rodziny, o którym mowa w art. 62 ust. 12 *ww. ustawy*, przysługuje 75% uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym czasie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość, oraz inne należności pieniężne.

Należności pieniężne określone w art. 83, art. 85 i art. 94-98 *ww. ustawy*, przysługujące żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1, art. 20 ust. 1a oraz art. 65a, albo członkom jego rodziny, wypłaca się w wysokości ustalonej, z uwzględnieniem pełnej kwoty uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego żołnierzowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym oraz zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość, powstałych w okresie, w którym żołnierz zawodowy otrzymywał uposażenie w wysokości 75% lub nie otrzymywał tego uposażenia.

Obowiązujący system wynagradzania żołnierzy zawodowych, w którym przewidziano możliwość otrzymywania pełnego uposażenia za czas przebywania na zwolnieniu lekarskim, skłania żołnierzy do korzystania z tych zwolnień. Również w sytuacji, w której zachodzi potrzeba zagwarantowania opieki nad chorym członkiem rodziny żołnierza, brak jakichkolwiek konsekwencji finansowych przekładających się na wysokość uposażenia żołnierza powoduje, że osobą korzystającą ze zwolnienia z tego tytułu jest najczęściej żołnierz zawodowy (za ten czas współmałżonek otrzymywałby na ogół wynagrodzenie obniżone o 10-20%). W opinii żołnierzy, którzy nie korzystają ze zwolnień lekarskich omawiana sytuacja jest uznawana za niesprawiedliwą, prowadzącą również do nadużyć.

Niezdolność żołnierzy do wykonywania zadań służbowych, podobnie jak w środowisku cywilnym oraz innych służbach mundurowych, stanowi problem o charakterze organizacyjnym, społecznym i ekonomicznym. Przewidywane zmiany *ww. przepisów*, ograniczające prawo żołnierza do uposażenia w związku z przebywaniem na zwolnieniu lekarskim, powinny wyraźnie stanowić, że w okresie choroby żołnierz otrzymuje 80% uposażenia.

Optimalizacja wydatków na uposażenia polegać będzie na przeznaczeniu środków finansowych pochodzących z ograniczenia uposażeń funkcjonariuszy/żołnierzy pozostających na zwolnieniach lekarskich, na fundusz nagród i zapomóg dla

pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

Niezbędne jest też stworzenie katalogu przypadków, w których uposażenie funkcjonariusza/żołnierza nie ulegałoby zmniejszeniu pomimo korzystania ze zwolnienia lekarskiego. Proponuje się, aby katalog ten obejmował wyłączenia analogiczne do określonych w art. 92 § 1 pkt 2 i 3 ustawy *Kodeksu pracy*, a także wypadek otrzymywania zasiłku chorobowego z tytułu wypadku przy pracy. Zatem w razie niezdolności do służby wskutek wypadku w czasie służby, w drodze do służby lub ze służby albo choroby przypadającej w czasie ciąży, jak też poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów funkcjonariusz/żołnierz zachowywałby prawo do 100%. Funkcjonariusz/żołnierz zachowywałby również prawo do pełnego uposażenia w przypadku gdy niezdolność do służby powstałaby podczas misji i działań ratowniczych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej i czynów o charakterze bohaterskim w obronie mienia lub życia innych osób oraz została spowodowana przez inną osobę w wyniku popełnienia przez nią umyślnego przestępstwa lub wykroczenia.

We wszystkich ustawach pragmatycznych służb objętych projektowaną ustawą koniecznym jest wprowadzenie obowiązku przedstawiania przez funkcjonariuszy/żołnierzy zaświadczeń lekarskich wystawionych zgodnie z art. 55 ustawy *o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa*. Przedstawienie takiego zaświadczenia będzie równoznaczne ze zwolnieniem funkcjonariusza/żołnierza od zajęć służbowych i stanowić będzie usprawiedliwienie nieobecności w służbie oraz podstawę do obniżenia uposażenia.

Konieczne jest wyraźne wskazanie w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. *o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin*¹², a także w ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. *o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin*¹³, że obniżenia uposażenia funkcjonariusza/żołnierza oraz nagrody rocznej tytułem przebywania na zwolnieniach lekarskich, nie uwzględnia się przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczeń emerytalnych.

Określenia wymaga również w ustawach pragmatycznych tryb oraz zasady dokonywania potrąceń uposażenia z tytułu przebywania na zwolnieniu lekarskim. Zasady ogólne planowanych zmian mogą zostać wyznaczone w sposób analogiczny do zawartych w art. 126

¹² Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67, z późn. zm.

¹³ Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66, z późn. zm.

ust. 1 i 2 ustawy *o Policji*, które określają zasady potrącania policjantowi uposażenia za okres nieusprawiedliwionej nieobecności w służbie.

Niezbędne jest stworzenie przepisu upoważniającego Prezesa Rady Ministrów, ministrów właściwych do spraw wewnętrznych, obrony, sprawiedliwości do określenia, przez każdego z nich w zakresie swojej właściwości, w drodze rozporządzenia, szczegółowego trybu i warunków, na jakich dokonywane będą potrącenia uposażenia funkcjonariusza/żołnierza w związku z przebywaniem na zwolnieniu lekarskim.

W celu ograniczenia długotrwałego i często nieuzasadnionego korzystania przez policjantów ze zwolnień lekarskich niezbędna jest zmiana art. 43 ust. 1 ustawy *o Policji*. Przepis ten w obecnym brzmieniu przyznaje 12-miesięczną ochronę przed zwolnieniem ze służby policjantom, którzy zaprzestali służby z powodu choroby, a jednocześnie zasadne jest ich zwolnienie na podstawie art. 38 ust. 4, art. 41 ust. 1 pkt 1 i 2 lub art. 41 ust. 2 pkt 1 i 4 *ww. ustawy*. Proponuje się ograniczyć ten okres do 6 miesięcy.

Podkreślić też należy, że brak jest uzasadnienia dla pozostawienia policjanta w służbie przez 12 miesięcy w sytuacji gdy zaprzestał on służby z powodu choroby, a jednocześnie zachodzi jedna z określonych w art. 43 ust. 1 *ww. ustawy* podstaw zwolnienia.

Ponadto, zasadne jest dokonanie zmiany art. 41 ust. 2 pkt 7 ustawy *o Policji*. Aktualnie w myśl powołanego przepisu policjanta można zwolnić ze służby w przypadku upływu 12 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby. Proponuje się ograniczyć ten okres do 182 dni, ujednocijając w tym zakresie przepisy z regulacjami obowiązującymi w systemie powszechnym.

III. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych.

Projektowany akt prawny nie będzie miał wpływu na sektor finansów publicznych. Wejście w życie planowanej ustawy nie spowoduje żadnych skutków dla budżetu państwa. Zakłada się wykorzystanie środków finansowych pochodzących z obniżenia uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy w trakcie przebywania na zwolnieniach chorobowych w całości na fundusz nagród i zapomóg dla pozostałych, wykonujących zadania służbowe w zastępstwie nieobecnych z powodu zwolnień lekarskich.

Regulacja nie będzie skutkować także zmianą wydatków budżetowych na rzecz funkcjonariuszy *Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, Służby Więziennej oraz żołnierzy zawodowych*, zarówno pod względem ich wielkości, jak też struktury tych wydatków.

Na podstawie danych z 2011 r., wysokość środków finansowych, które będą mogły zostać uzyskane wskutek ograniczenia o 20% uposażeń tytułem przebywania na zwolnieniach

lekarskich oszacowano na: ok. 76 mln zł w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (dane z Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu), na ok. 10 mln zł w Ministerstwie Sprawiedliwości (dane dotyczą funkcjonariuszy Służby Więziennej) oraz na ok. 46 mln zł w Ministerstwie Obrony Narodowej (dane dotyczą żołnierzy).

Zakładając zmniejszenie ilości zwolnień lekarskich o ok. 50% możliwe będzie zwiększenie funduszu nagród i zapomóg rocznie: w Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biurze Ochrony Rządu łącznie o ok. 38 mln zł, ok. 28 mln zł w Ministerstwie Obrony Narodowej i ok. 5 mln w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Należy przewidywać, że propozycja obniżenia uposażeń funkcjonariuszy/żołnierzy z tytułu absencji chorobowej o 20% i 1/360 uposażenia rocznego/nagrody rocznej za każdy dzień nieobecności w służbie spowodowanej chorobą lub wypadkiem nie pozostającym w związku z pełnieniem służby przyczyni się do spadku liczby zwolnień lekarskich w formacjach mundurowych, a w konsekwencji obniży liczbę wypracowywanych w służbie nadgodzin.

IV. Konsultacje społeczne.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. *o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa* projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny oraz dodatkowo na stronie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Projekt zostanie przekazany do zaopiniowania przez Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Policjantów, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Funkcjonariuszy Straży Granicznej, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Pożarnictwa, Związek Zawodowy Strażaków „Florian”, Krajową Sekcję Pożarnictwa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”, a także przez NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa i Konwent Dziekanów Korpusu Oficerów Zawodowych Wojska Polskiego.